

УДК 37.013.42:316.362

Дунаєва К. С.

група 5441м, Національний університет кораблебудування імені адмірала
Макарова (Миколаїв), klimkoekaterina5@gmail.com

Трибулькевич К. Г.

д-р пед. наук, професор кафедри соціально-гуманітарних дисциплін,
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
(Миколаїв), tribulkevich@gmail.com

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТА ЗНАЧЕННЯ МОЛОДИХ СІМЕЙ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПОВНОЦІННОГО СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

У статті здійснено аналіз проблем молододії сім'ї, вивчено джерела сімейних конфліктів, що призводять до дезорганізації сімейного життя та розлучення. Обґрунтовано значення молодих сімей та знайдено вирішення соціальних проблем у сучасному суспільстві.

Ключові слова: *молода сім'я, шлюб, традиційні цінності, рівень достатку, соціальне благополуччя, деградація, соціальний статус.*

The article analyzes the problems of a young family, examines the sources of family conflicts that lead to disorganization of family life and divorce. The importance of young families and the solution of social problems in modern society are grounded.

Key words: *young family, marriage, traditional values, level of prosperity, social well-being, degradation, social status.*

Сім'я відіграє велику роль у сучасному суспільстві. Вона є первинною клітиною соціальних груп, класів, які утворюють соціальну структуру будь-якої країни. Життя більшості людей так чи інакше пов'язане з сім'єю – своєрідним мікросвітом, де сплітаються складні економічні, політичні, психологічні, ідеологічні, фізіологічні та інші соціальні проблеми. Будучи залежним від економічного становища країни, від політики, рівня культури, сімейне життя впливає на стан національної економіки, політичні події тощо.

Актуальність досліджень у царині сімейної проблематики зумовлена загальною кризою сім'ї, яку відзначають педагоги, психологи, соціологи, демографи. Ця криза є доволі поширеною, виявляється у кількісних (зменшення показників народжуваності дітей, значна кількість розлучень, проблемних сімей) та якісних показниках (трансформація суспільних та сімейних цінностей, ослаблення виховної функції сім'ї, психологічні проблеми членів сім'ї тощо).

Очевидно, що за таких умов необхідними є ґрунтовні дослідження сучасної сім'ї та пошук ресурсів для подолання негативних явищ.

Дану тему у своїх працях досліджували такі науковці, як: А. І. Антонов, Ю. Е. Альошина, Т. В. Буленко, С. В. Кратохвил та ін. Сімейну проблематику визначають також психологи, соціологи, демографи, найвідомішими з яких є такі як Т. В. Буленко, Н. В. Туленков, М. О. Балакірева та ін.

Мета даної роботи – розглянути молоду сім'ю і виявити проблеми, які виникають у неї, а також визначити значення молодих сімей та знайти вирішення їх соціальних проблем в сучасному суспільстві. Завданням даної статі є вивчення джерел напруженості в сімейних стосунках, сімейних конфліктів, психологічних аспектів тих хронічних непогоджень, сварок, які призводять до дезорганізації сімейного життя і, в кінцевому результаті, до розлучення.

Сім'я – це мала соціальна група, що має історично означену організацію, члени якої пов'язані шлюбними або родинними відносинами, спільністю побуту та взаємною моральною відповідальністю, соціальна необхідність якої зумовлена потребою суспільства у фізичному та духовному відтворенні населення. Перед молодю сім'єю стоять особливо гострі проблеми матеріально-економічного та житлово-побутового характеру. Невизначеність майбутнього, незайнятість у сфері суспільного виробництва, нестабільність заробітків, непідготовленість до сімейного життя та виживання у таких умовах негативно позначаються не лише на демографічній ситуації в Україні, а й на внутрішніх сімейних процесах, характері взаємостосунків членів сім'ї, її стосунків з оточуючим середовищем, вихованні дітей, організації вільного часу.

Сьогодні сучасна молода сім'я знаходиться в стані психологічного дискомфорту. Підвищена тривожність, занепокоєння у зв'язку з її майбутнім, нервозність, пов'язана з незадоволеністю сімейними відносинами зумовлюють напружену емоційну атмосферу, яка руйнує в родині любов, особисту моральність, деформує сімейні відносини і, в кінцевому рахунку, справляє негативний вплив на добробут сім'ї та її стабільність. Призначення та першочергові функції держави полягають, насамперед, у забезпеченні національної безпеки та процвітання суспільства. Збереження та захист традиційних сімейних цінностей – невід'ємна складових та передумови соціального процвітання. Під традиційними сімейними цінностями маються на увазі класичні історичні уявлення про батьківщину, важливість оформлення шлюбу та сталості шлюбних стосунків, народження та виховання дітей у сім'ї з обох батьків, традиційні ролі чоловіка та жінки, вірність, взаємоповагу всіх членів родини та стійкій пріоритет збереження шлюбу над розлученням.

Слід зазначити, що розлучення є найбільш поширеним серед молоді у перші роки шлюбу. А це є свідченням того, що сімейним цінностям треба навчатись, їх треба виховувати. Тим більше, що чимало молодих людей виховувалися в неповних сім'ях. Оскільки ми живемо в інформаційному суспільстві, необхідно законодавчо обмежити розповсюдження інформації, яка прямо заперечує або принижує традиційні сімейні цінності.

Для того, щоб ефективно розвивався соціальний захист молоді сім'ї, необхідно розробити систему державних і регіональних програм, методологію і технологію соціальної експертизи життєдіяльності молоді сім'ї, сформувати

механізми її інформаційного захисту. Діюча система державних сімейних допомог є недостатньо ефективною. Вкрай недостатня їхня частка в доході молодій сім'ї з дитиною, допомоги не враховують рівень доходу їх одержувачів та ін. Тому потрібно, щоб розвивалася діяльність соціальних служб щодо соціального захисту, розвивалося надання соціально-побутових, соціально-медичних, психолого-педагогічних послуг.

Необхідно, щоб у кожному районі була спеціалізована соціальна служба, що займається питаннями захисту молодій сім'ї з метою:

- забезпечення необхідних умов для виконання молодією сім'єю її основних функцій: народження і виховання здорових дітей, суміщення трудової діяльності та сімейних обов'язків з особистими інтересами самої людини;
- сприяння адаптації молодій сім'ї до соціально-економічних змін, стимулювання економічної самостійності, формування повноцінної системи соціальних послуг;
- надання гарантій допомоги молодій сім'ї, якщо в силу незалежних від неї причин сім'я не може самостійно вийти на прийнятний рівень достатку і соціального благополуччя та ін.

Таким чином, аналіз сучасної ситуації свідчить про необхідність державної підтримки молодого первинного осередку суспільства. При цьому мова не йде про підтримку сімейного утримання, мова йде про створення сприятливого простору для функціонування сім'ї, умов для самореалізації її інтересів. Необхідний закон «Про державну підтримку молодій сім'ї в Україні». У ньому повинні бути закладені діючі механізми, що дозволяють молодій сім'ї самостійно вирішувати житлові, соціальні, фінансові та інші проблеми. Особливої уваги і делікатного підходу вимагає питання, пов'язане із здійсненням найважливішої функції сім'ї – її репродуктивним призначенням. У переважній більшості країн світу турбота про народження дітей введена в ранг державної політики. Але, незважаючи на вкрай низьке дітонародження, наша держава недостатньо стимулює цей процес (наприклад, слабо підтримуються багатодітні сім'ї, відсутня цілеспрямована підготовка молоді до сімейного життя та свідомого батьківства).

Отже, ми довели, що доля молодій сім'ї невіддільна від долі суспільства. Моральне здоров'я і економічне благополуччя родини – запорука суспільної злагоди, подолання соціальної напруженості. Сьогодні важливо усвідомлювати те, що найскладніші соціально-економічні проблеми, що накопичилися в країні, не можуть бути вирішені без опори на молоду сім'ю, без її активної участі у суспільних перетвореннях. Поряд з катастрофічним падінням народжуваності, збільшенням числа розлучень, і у цьому зв'язку ростом дитячої безпритульності та бездоглядності, постає небезпека соціальної деградації сім'ї взагалі. Більшість батьків не мають жодного уявлення про шляхи виходу з кризи. Модний нині заклик до виживання не повинен проектуватися на сім'ю, бо сім'я – той суспільний вузол, який тільки і може забезпечити виживання сьогоденного громадянського суспільства та його державних інститутів. Посилення майнової диференціації населення веде до втрати багатьма сім'ями віри в те, що вони можуть з часом стати власниками, господарями своєї долі. Багато хто з них втрачають свій відносно високий соціальний статус, оскільки змушені переходити в менш престижну сферу діяльності.

Список використаних джерел

1. Алексеєнко Т. Ф. Виховний потенціал сім'ї в сучасних умовах. *Український соціум*. Київ, 2012. С. 63–67.
2. Алексеєнко Т. Ф., Бойко В. П. Соціально-економічні причини насильства в сім'ї в Україні: аналіз проблем та шляхи запобігання. *Соціологія сім'ї*. Київ, 2014.
3. Балакірева М. О. Молоде покоління нової України: ескіз соціального портрету: навч. посібник. Київ: Знання-Прес, 2012. 313 с.
4. Буленко Т. В. Соціально-психологічні основи функціонування сучасної сім'ї. Київ, 2015. С. 52–53.
5. Листопад О. А. Соціальний аналіз проблем сучасної сім'ї. *Південноукр. днрж. пед. ін-т ім. Ушинського: наук. вісник*. 2009. Вип. 8-9. С. 125–128.
6. Державний комітет статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua (дата звернення 10.10.2018).